

NAŠA Prave ptice
MRTVA NARAVA to niso nobene štokrlje
nobeni vrabci
marveč ptice Petra Breugla
ki stalno letijo na sever

Prava svetloba
to je Rembrandtova svetloba
kitajski lampion
obešen v vesolju

Pravo pravo
je napisal Hamurabi
ne ta
v krogu vrtljiva
zemlja
ki nam ponuja svoj kot

Garderober zgodbe

Marek
Softysik

V določenem trenutku mi je začelo vse padati iz rok. Zlasti potem, ko se okoli poldneva prebudim (kajti po celem dnevu dela in občevanja z bližnjimi sedim in se navadno do petih silim pisati). Tako se mi je vsak dan še pred hejalom, ki oznanja splošno sredino dneva (razen za mene), posrečilo kaj razbiti. Nerodno sem lazil okrog, si vedno znova mencial oči in si potem ves potrj ogledoval lupinaste črepinje lepih predmetov, ne govorim o tem — zakaj neki bi — da večkrat tudi dragih, ker je to gotovo manj pomembno kot navezanost (zlasti najbližjih, jaz se namreč s težavo navadim na stvari, ki se razbijejo) ali kot spomini, povezani s temi predmeti.

Zato me je vsako popoldne razjedalo obžalovanje. Končno sem moral pomisliti tudi o sebi.

Sedel sem. Podprl sem si brado, kot je treba, z roko. Pa sem se v hipu zavedel, kako je to neumno, kako mora biti to videti zoprno. Zasmel sem se — smeh je zazvenel kot vešala — negotovo sem vstal; stopajoč proti vratom sem menda po naključju pogledal v ogledalo. V ogledalu je bil norček. Pomislil sem, da je gotovo to ogledalo vsega krivo; še enkrat sem pogledal tja — da bi videl norčka vseh norcev, ki se je povrhu začel še brž trkati po glavi. Za trenutek sem osupnil, da ne bi mislil, da moram uničiti vse svoje papirje.

Tako sem zamrl. Za mojim hrbtom cvetejo akacije; so že stare, vozlate, trdožive, posadili so jih še Avstrijci. Tam obraščajo rjavo rdeče zidove utrdbe, ustrezno spremenjene v skladišča in nočna zatočišča cvilečih mačk. Vse

to je tam, a tega ne vidim, ker moja okna gledajo v nasprotno stran, kjer razsaja sivina blokov, zato pa je ob gorskem vetru mogoče videti celo Tatre. Okna imam na jug — nemogoče se je ubraniti vsiljivosti sonca, ki se posmehuje moji melanholiji.

No, prekrasno! Le tako naprej in od mene bodo ostale le nekakšne krpe, prgišče čenč, vzdihov in zarodek velike pozabe. Le tako naprej. Predmeti — nekateri še prijazni — se bodo maščevali za krivice, ki sem jih z zoprnimi slonovskimi kretnjami storil njihovim sorodnikom. Le tako naprej, pa bo metafora usahnila v žalovanju za mesenostjo najdrobnejših realij, ki so v ogorčenju otrpnile, ker so čutile, da sem jih obsodil na brezposelnost. Le tako naprej in kruh bo postal zame krušča se glina in skoz odprta vrata balkona bodo stopale osebe z zaprtimi usti, robate in s površnimi skrivnostmi, kakor sem jih na hitro ustvaril, da bi počakale na privoljenje založnikov. Tedaj bodo imele vso pravico, da se dokopljejo do mene. In storile bodo to in molče me bodo trgale in ne bodo več prosile, da bi prišle do svojega pravega glasu.

Zamrl sem v tej negibnosti za dlje časa. Zdramil sem se, vse me je bolelo in namesto toplo mrmrajočega sonca sem zagledal pomirjevalno lesketajoč se, popolnoma okrogel mesec medeninaste barve. Oddahnil sem si. Prišlo je nekaj zračne živahnosti, bolj sveže in nekako sinje barve. Vse to me je pobožalo po glavi, me mimogrede objelo okoli ramen; spet sem se počutil kot pacient, zahvaljujoč se Stvarniku, da v blazno modrino prostranstva ni uvedel kot neon bleščečih se novcev.

V določenem trenutku mi je začelo vse padati iz rok . . . V blazni tišini noči sem planil pokonci; trgal sem list za listom, dosledno, vse svoje rokopise. Kupe sem znosil na balkon, nato sem drobne koščke metal iz enajstega nadstropja; na trenutke sem razmišljal o predpisih za red, vendar v posebnem zanosu nisem pazil na nič. Pri zadnjih listih me je objel jutranji svit. Zamrl sem. Spočite srake so se pognale z lepo razprostrtimi perutmi, ki so razkrivale srebrnino. Če bi šel po njihovem zgledu, bi se rešil strašne, motne teže, ki so mi jo naložili — o groza — vsi odvrženi listi. Nevarno sem se sklonil, le še malo me je držala ograja balkona. Začutil sem, da me nekaj tišči ob stegnu. Hitro sem se odsunil. Nisem mogel obdržati ravnotežja; padel sem na varno stran. Ko sem ležal na balkonskih deskah, sem otipal v žepu tisto, kar me je tiščalo: ključ od najgloblje predala pisalne mize, v kateri so stlačene kopije vseh mojih rokopisov.

Za vrati je kovinsko odjeknilo. To pomeni, da so tokrat vendarle prinesli mleko tudi zame. V divjih skokih sem pretekel sobo. Za trenutek mi je v ogledalu švignil obraz norca.

PREPLAH

Prosim vas, če človek že ima prijatelja, ga je treba pač spoštovati. Kaj pa pomeni beseda *spoštovanje*; no? Pomeni poleg vsega drugega tudi vzajemno brezpogojno iskrenost — iz nje izvira simpatija. No, jaz sem med

srečneži: jaz imam prijatelja. Že dobrih nekaj let, že štiri leta. To je mlad človek, v tem trenutku ima enaintrideset let. Kadar pride k meni, takoj prinese poseben vonj mladosti; brez sramu lahko gledam prijateljevo kožo, še kar gladko — na njej se zarisujejo drobne črte prvih moških gub. Ta koža je malo rožnata, morda tudi malo zagorela. Rjav. Rjavec — vranec — mislim večkrat pri sebi in se zraven počutim kot kakšen nadrealist, a to spet v zvezi s prijateljevimi teorijami, v malem prstu — in žal tudi v besedah — ima določeno področje umetnostne zgodovine. Prihaja k meni, prinaša to in ono — v glavnem uporabne predmete: tobak, mila za britje, nove britvice, redke konzerve.

Tako si ga ogledujem in nihče ne sumi, da bi šlo za kaj drugega, kot le za estetsko vnemo, bi rekel, brez interesov. Gledam ga in kdaj pa kdaj prislunhem temu, kar mi pripoveduje o sebi. On je namreč čvekač.

Razgovoril se je. Ves raztresen, razgret (toda nikakor ne preplašen) mi je začel pripovedovati o nekakšni grozni štiriji, v katero se je nazadnje zapletel. Namreč on, doslej dober in ljubeč oče, se je počutil — kot si upa trditi — osamljenega in ko je naletel na neko, menda sploh ne kaj zanimivo žensko, se je z njo zblížal in . . . Prisegel je, da mu je rešila življenje; da zaradi nekakšne iskre — stika s to žensko — in samo po zaslugi tega, ni storil samomora. Bajne ni imel kam pogledati, da mu smrt ne bi gledala v oči. No? Prelagal je nogo čez nogo, potem krožil po moji sončni sobi, me vprašal, če vse to razumem, jasna stvar, sem odgovoril, da je normalno, a se nisem obvladal v ogorčenju in sramoti. Kajti v določenem trenutku sem v velikem, od starosti potemnelem ogledalu v kotu sobe zagledal sebe — kako že nekaj naklepam . . . Kaj storiti. V naslednjih dneh sem prežal na malem trgu z zelenico, kjer se je prijateljova žena rada sprehajala z dveletnim malčkom, ko je bil mož v službi. Tretji dan sem jo prestregel. Čudovita — svetla. Povedal sem ji vse, kar mi je zaupal prijatelj. Nisem smel zadrževati v sebi tega strašnega drgeta. Ona je poslušala do konca. Pogledala me je tako, kot da mi bo pljunila v obraz, ali kakor da je že pljunila . . . Zakričala je: — Saj mi je sam o vsem tem povedal! Ali se vam je tako mudilo na pogreb?

Hitro sem odšel. Nisem mogel reči *na svidenje*, kajti cinizem človeka zledeni. Prijateljova žena, njen žalostni obraz, mi je migljala pred očmi. *Kaj onadva zdaj počneta in diskretnost, diskretnost* — te misli so mi rojile po glavi; na noben način se jih ni bilo mogoče otresti. Zdaj stojim doma pred ogledalom. Nasmiham se sebi prisrčno. Vidim svojo obleko.

Krzysztof Lisowski

POPEVKA čedalje manj je naših dni
 čedalje manj je naših noči
 če je to val
 zakaj srce se v njem obrača